

Nozīmīgas personības Trikātas pagasta saimnieciskajā attīstībā laika periodā no 1945. līdz 1991. gadam.

Inga Janīte – Trikātas pagasta bibliotēkas vadītāja
2021.gada 23. augustā.

levads.

Trikāta vienmēr ir bijusi ekonomiski spēcīga, attīstīta saimniecība ar augstu zemkopības kultūru un čakliem lauku cilvēkiem, kas Trikātas vārdu godam nesuši cauri laikiem.

Daudziem Trikātas vārds lielākoties saistās ar sieru, kas šajā vietā ražots daudzus gadus.

Jaunieši izmācījās un atgriezās savā dzimtajā pusē. Bija laiki, kad 90% vadošie kadri, kas strādāja kolhozā bija savulaik auguši Trikātā. Bija kolhozā personības, kas prata saliedēt speciālistus, cilvēkus vienota kopīga mērķa sasniegšanai.

Trikātā atrodas viena no senākajām pienotavām Latvijā. Tā sākusi darboties 1896.g. bijušās Trikātas muižas Baltajā mājā. Te gan muižas vajadzībām, gan pārdošanai ražots sviests un siers. Pienotavas produkcija vesta uz 10 km attālo Strenču staciju, no kuras vilciens to tālāk nogādājis Pēterburgā. 1910.g. blakus pienotavai tiek uzcelts Spirta brūzis, kur pārstrādāja no zemniekiem iepirktos kartupeļus. Spirta brūzis 1944.g. nodeg. To vairs neatjaunoja, bet gan pārbūvēja par sierotavu. 1921.gadā nodibinās Trikātas piensaimnieku biedrība.

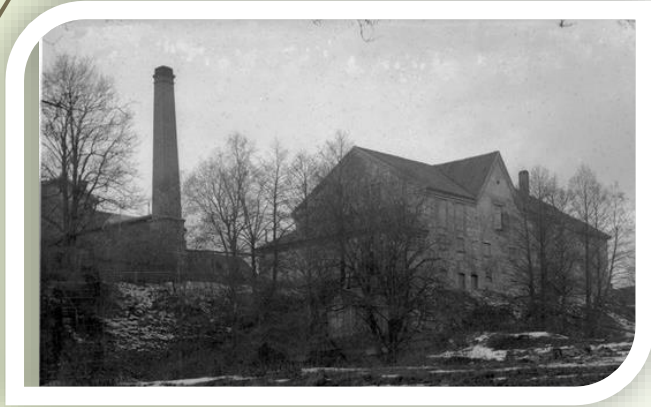
1950. g. pienotavā notiek plaša modernizācija, palielinot produkcijas klāstu un daudzumu.

No 1972.gada pārsvarā ražo sieru.

Šeit ražo vienus no gardākajiem sieriņiem Latvijā. Piensaimnieku profesionālajos konkursos Trikātas ražojumi vienmēr saņem augstākās godalgas.

Trikātas pienotavā savulaik strādājis arī siera meistars Vladislavs Čulcs, kurš pirmais Latvijā radījis recepti, pēc kuras pašlaik tiek ražots plaši pazīstamais Krievijas siers. Čulcs ir arī vienīgais siera meistars, kas apbalvots ar Latvijas valsts augstāko apbalvojumu Triju Zvaigžņu ordeni.

Trikātas pienotavas vēstures lappusēs kā lielākie popularitātes kaldinātāji minami sviesta meistars J.Vīgants un siera meistars V.Čulcs.

Par Trikātas siera labo vārdu lielākais paldies sviesta meistaram **Jānim Vīgantam** un siera meistaram **Vladislavam Čulčam**.

Jānis Vīgants, sviesta meistars Trikātas pienotavā 1922. -1943.g.

(24.04.1889. – 5.06.1943.)

Jānis Vīgants dzimis 1889. gada 24. aprīlī Cēsu apriņķa Raunas pagasta "Lejas Slavēnu" mājās, kuras vecāki rentēja no Raunas muižas. Ģimene pieder pie revolucionāri noskaņotajām, tēvs aktīvi piedalās 1905. gada revolūcijā, iet bojā izrēķināšanās laikā, mājas tiek nodedzinātas. Jānis jau no 6 gadu vecuma sāk ganu gaitas, bet no 12 gadu vecuma strādā visus lauku darbus.

Mācās Raunas pagasta Emīliskolā, kur beidz pamatskolas kursu. 1910. gadā viņš iztur iestājpārbaudījumus Pleskavas piensaimniecības skolā, kuru beidzot iegūst pienotavas vadītāja tiesības un sāk strādāt Raunas Rihtera privātpienotavā par sviesta un siera meistaru līdz 1915. gadam. Pēc tam Latvijas piensaimniecības centrālās savienības valde pārceļ Jāni Vīgantū darbā uz Kijevu par "Zemstes" pienotavas sviesta meistaru un vēlāk par vadītāju.

1919. gadā viņš atgriežas Latvijā. Lai varētu strādāt Latvijā, Jānim Vīgantam pienotavas vadītāja tiesības vajadzēja iegūt no jauna. Viņš iestājas Smiltenes piensaimniecības skolā, to beidz kā eksterns. Viņu nosūta darbā uz Viļķenes pienotavu. No 1922. gada Jāni Vīgantū pārceļ darbā uz Trikātas pienotavu, kur viņš nostrādā līdz sava mūža pēdējai dienai – 1943. gada 5. jūnijam – pāragri šķiroties no dzīves un sava iemīļotā darba.

Vladislavs Čulčs, siera meistars

(26.01.1925 – 10.02.2013.)

"Vladislavs Čulčs, Trikātas pienotavas siera meistars, dzimis Ludzas rajonā, mācījies vietējā skolā, tad apguvis zināšanas Rēzeknes lauksaimniecības un piensaimniecības skolā Rēzeknē. Strādājis gan par piena pārraugu Ilūkstē, tad Vandzenē bijis piensaimnieks un no **1947. gada strādā Trikātā par siera meistaru**. Tātad — pilni **50 gadi no bagātā darba mūža pavadīti Trikātā**, radot lieliskus piena produktus. Viņš ir piedalījies 14 siera šķirņu izveidošanā. Pirmais Latvijā radījis recepti, pēc kuras pašlaik tiek ražots plaši pazīstamais Krievijas siers.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa II pakāpes (sudraba) goda zīmi

Rihards Meļķis, Trikātas pienotavas direktors.

Sākumā bijis pienotavā cukura ceha meistars. Tad pienotavā no piena sūkalām ražoja farmaceitiskajai rūpniecībai ļoti vajadzīgo izejvielu – piena cukuru. Tas bija vajadzīgs penicilīna un citu ārstniecības preparātu izgatavošanai.

Vēlāk bijis pienotavas direktors.

Šajā laikā pienotava aprīkota ar modernām iekārtām.

Te tiek ražoti vieni no gardākajiem sieriņiem Latvijā.

Piensaimnieku profesionālajos konkursos Trikātas ražojumi vienmēr ieņēma augstākās godalgotās vietas.

Vēl pienotavā par direktoriem strādājuši -

Eduards Griķis un
Henrijs Jansons
Laimonis Kuplais

1948. gada 28. novembrī tiek dibināts **pirmais kolhozs – «Spēks»**. 11 drošsirdīgie parakstās par iestāšanos kolhozā.

Priekšsēdētājs – **Eduards Junkurs**.

(.....1899.– 20.04.1986.)

Eduards jaunībā iestājās Latviešu strēlniekos.

Ar saviem domu biedriem piedalījies Krievijas pilsoņu karā. Atgriezās Latvijā.

Ar ģimeni dzīvoja Trikātas «Jāņkalnos».

Bija pirmā Trikātas **kolhoza «Spēks» priekšsēdētājs**.

20.gs 50. gados tos apvienoja kolhozos **«Jaunā dzīve»** un **«Gaisma»**, vēlāk – kolhozā «Trikāta». Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas kolhozs beidz pastāvēt.

Kārlis Alainis

(12.06.1910.– 20.11.1992.)

Bija Trikātas **kolhoza «Jaunā dzīve» priekšsēdētājs**.

Roberts Dambītis

(02.05.1881.– 27.03.1957.)

Pēc kara beigām 1945.g. atgriezās Latvijā un

bija kolhoza priekšsēdētājs Trikātā, pēc 1948. g. - pensijā.

Trikātas ciems

Padomju saimniecība «Trikāta» 01.02.1949. – 31.12.1964.

Kolhozs **«Jaunā dzīve»** 15.07.1950. – 21.02.1974. (*Trikātas ciems, Valkas rajons*)

Kolhozs «Gaisma» 07.07.1950. – 21.02.1974. (*Taures ciems, Valkas rajons 07.07.1950. - 14.06.1954.*

Trikātas ciems, Valkas rajons 14.06.1954. - 21.02.1974.

Vāles ciems

Kolhozs «Ļeņina ceļš» 15.07.1950. – 13.02.1960. (*Vāles ciems, Smiltenes rajons līdz 11.11.1959.*)

Kolhozs **«Vāle»** 13.02.1960. – 21.02.1974. (*Vāles ciems, Valkas rajons 11.11.1959. - 21.02.1974.*)

Aleksejs Antonovs

(1913. – 13.11.1977.)

Bija Trikātas **kolhoza «Vāle» priekšsēdētājs**. 1954.g.

Strādājot par kolhoza priekšsēdētāju A. Antonovs panāk saimniecības ekonomisku un organizatorisku nostiprināšanos. Aktīvi piedalījies rajona sabiedriski politiskajā dzīvē. Apbalvots ar Ļeņina ordeni, Oktobra revolūcijas ordeni, Darba Sarkanā Karoga ordeni, I pakāpes Lielā Tēvijas kara ordeni

1974.g. apvienojas kolhozs «Jaunā dzīve» un kolhozs «Vāle», izveidojas **kolhozs «Trikāta»**.

Priekšsēdētājs – Laimonis Kuplais.

Kolhozs Trikāta vienmēr ir bijis viens no ekonomiski spēcīgākajiem kolhoziem.

Laimonis Kuplais

(1931. – 20.05.1979.)

Bijis vispirms kolhoza «Gaisma» agronoms, kolhoza «Gaisma» priekšsēdētājs pēc tam kolhoza «Trikāta» priekšsēdētājs.

Bijis arī kādu laiku Trikātas pienotavas direktors.

Kolhozs «Trikāta» 28.03.1974. – 23.01.1991.

Česlavs Hrapāns, ilggadējs kolhoza «Trikāta» priekšsēdētājs no 1977. – 1990.

Česlavs Hrapāns dzimis 1936. g. 1.novembrī Vitebskas apgabalā. Savas darba gaitas Č.Hrapāns sāka 1953. gada kā kolhoznieks. No 1955. g. līdz 1958. g. dienēja PSRS Bruņotajos spēkos. 1961. g. uzņemts PSKP biedru rindās. No 1962. g. līdz 1965. g. mācījies Latvijas KPCK Rīgas padomju un partijas skolā. No 1965. g. strādājis par Smiltenes sovhoztehnikuma partijas organizācijas sekretāru. No 1972. g. ir kolhoza «Vienība» priekšsēdētājs, bet no 1977. gada – Trikātas kolhoza priekšsēdētājs. Pa šo laiku Trikātas kolhozā sasniegts augsts zemkopības kultūras līmenis. Lietojot darba zinātnisko organizāciju, panākts, ka kolhozs visus lauksaimniecības darbus veic optimālajos agrotehnikajos termiņos, iegūst stabilas augstas lauksaimniecības kultūru ražas.

Česlavs Hrapāns sevi apliecinājis kā enerģisku, prasmīgu lauksaimnieciskās ražošanas organizatoru, principiālu un prasīgu vadītāju.

Par nopelniem ražošanā un sabiedrisko aktivitāti apbalvots ar Darba Sarkanā Karoga ordeni un ordeni Goda Zīme, ar jubilejas medaļu «Par varonīgu darbu atzīmējot V.I.Ļeņina 100. dzimšanas dienu».

Juris Kļaviņš, kolhoza «Trikāta» priekšsēdētājs no 1990. - 1991.g.

Juris atceras: «1980. gada 1. februārī sāku strādāt par galveno veterinārārstu kolhozā "Trikāta". 1987. g. kļuva par kolhoza priekšsēdētāja vietas izpildītāju, priekšsēdētāja Č.Hrapāna slimības laikā. Hrapāns darbā neatgriezās un mani ievēlēja par kolhoza priekšsēdētāju. Kolhozā bija izveidojusies lieliska darba komanda. Padarījām daudz labu darbu. Par kolhoza līdzekļiem uzklājām asfalta segumu ceļa posmā no Trikātas uz Vāli, asfaltējām tehniskos laukumus pie darbnīcām Trikātā un Vālē, būvējām un atjaunojām dzīvojamās mājas, fermas, šķūņus. Atguvām no valsts valūtu par Trikātas zirgiem. Daudzu gadu garumā Trikātas zirgus pārdeva par valūtu uz ārzemēm. Šo naudu paturēja valsts. Atgūstot valūtu, varējām atļauties to arī tērēt kolhoza vajadzībām.1993. gadā kļuva par Trikātas Piansaimnieku biedrības valdes priekšsēdētāju. »

Vēlāk Kopsaimniecība «Trikāta» 23.01.1991. – 14.03.1992;
SIA «Trikāta» 14.03.1992. – 09.03.1994.

Zenta Gulbe, ilggadējā kolhoza «Trikāta» galvenā agronome.

Dzimtā puse – Rankas pagasts. Kolhozā strādā no 1962.g. Mācījusies Stāmerienas tehnikumā. Pēc tam beigusi LLA Agronomijas fakultāte.

Vispirms bijusi kolhoza «Vāle» brigadiere, vēlāk sēklkopības agronome, pēc saimniecību apvienošanas par galveno agronomi.

Kolhoza gados viņas vadītā kolhoza ražas novākšanas tehnoloģiskā vienība vienmēr ieņēma pirmās vietas. Vienmēr iegūtas vislielākās graudu ražas.

Zenta līdz šai dienai aktīvi strādā. Ir SIA «Vāle» direktore.

Piedalījusies pie Vidzemes agroekonomiskā kooperatīva sabiedrības dibināšanas.

Zenta darba spējas ir apbrīnojamas. Viņa vienmēr ir bijusi stipra sieviete, nekad nav atļāvusies būt vāja.

Trikātas deju kolektīvs. Vadītāja Z. Gulbe

Kolhozam «Jaunā dzīve» (priekšsēdētājs Kārlis Alainis) jauna saimniecības nozare – ūdensputnu audzēšana. Putnkope **Hilda Cēbere**. Ūdensputnu novietne iekārtota Trikātas pagasta «Ložās» netālu no Atpiļu ezera.

Padomju Jaunatne. - 13.06.1958.

Labākais mehanizators **Jānis Širmis**.

1969.g. kolhoza «Vāle» mehanizators Jānis Širmis republikas aršanas sacensībās izcīna 1.vietu un Balvā Jānis mājās pārved motociklu Java ar blakusvāģi.

Darba Karogs. - 15.07.1969.

Ar medaļu «Par darba varonību» apbalvota Trikātas pienotavas siera meistara palīdzē **Genovefa Sēne**.

Darba Karogs. - 08.07.1971.

Vāles kolhozā audzē kukurūzu 31 ha platībā.

Darba Karogs. - 04.09.1971.

Kolhozs «Jaunā dzīve» kļuvis ekonomiski spēcīgāks.

Ekspluatācijā nodod saimniecības jauno klubu. To uzceļ starpkolhozu celtniecības organizācija

Darba Karogs. - 20.07.1972.

Kolhozs «Trikāta» kļuvis par īstu sociālistisko lauku lielsaimniecību – tā aptver 6700 ha platību. Izveidots liels ganāmpulks: 913 slaucamas govīs, 2314 liellopi, 1755 cūkas. Pērn sešas slaucējas ieguva vairāk nekā 4000 kg piena no govīs.

Darba Karogs. - 20.07.1977.

Rajona aršanas sacensības pirmo vietu iegūst visjaunākais dalībnieks **Viktors Kanašnieks** no Trikātas kolhoza.

Darba Karogs. - 3.06.1975.

Labākā pirmpienu kopēja Trikātas kolhozā – **Aija Elpere**, trešā labākā rajonā, 10 mēnešos izslaukusi vidēji 3236 kg piena no katras pirmpienes. Par labiem panākumiem apbalvota ar soc. sacensības uzvarētājas nozīmīti.

Darba Karogs. - 22.11.1975.

Tehnoloģiskajā vienībā, ko vada galvenā agronome Zenta Gulbe, strādā daudz jaunieši. No 11 kombainiem 7 septiņus vada jaunie kombainieri – **Dainis Skrabis, Aivars Čerņavskis, Viktors Legzdiņš, Andris Tams, Anatolijs Krapivka, Anatolijs Krumenš** un **Gunārs Kondratjevs**. Andrim Tamam rajonā līdera pozīcijas.

Darba Karogs. - 28.09.1978.

Vija Vērzemiece – otrās klases mehanizētās slaukšanas meistare, vidēji no katras pirmpienes ieguvusi 4596 kg.

Darba Karogs. - 13.01.1979.

Trikātas kolhoza saucamo govju kompleksā «Auziņas» notiek rajona mehanizētas slaukšanas sacensības.

Darba Karogs. - 10.06.1979.

Trikātas kolhozs – saimniecība, kur iegūtas visaugstākās graudaugu ražas rajonā. Zemkopības kultūras skatē saņem ceļojošo Sarkanu karogu un Goda apliecību.

Darba Karogs. - 19.06.1979.

Arājs un zemes strādātājs ar lielo burtu – **Jānis Širmis**. Viens no retajiem traktoristiem rajonā, kas kopš piecdesmito gadu sākuma palicis uzticīgs šim amatam. Pirmās klases traktorists. Strādā ar T-150K.

Darba Karogs. - 13.10.1979

Tālavas fermā strādā **Marta Melne**, darba stāžs 22 gadi. Marta apkopj «Latvijas brūnās».

Darba Karogs. - 8.12.1979

Kolhozā vairākums kombainieru ir jaunieši, un viņi izrāda teicamus darba rezultātus – **Viktors Legzdiņš, Andris Tams, Viesturs Zivtiņš, Anatolijs Krumenš, Dainis Skrabis** u.c. Tehnoloģiskās vienības panākumu pamatā ir prasmīgs un organizēts galvenās agronomes **Zentas Gulbes** darbs.

Ražas vācēju sacensības avangardā Trikātas kolhoza zemkopji. Vidējā ražība sasniedz 35 cnt no hektāra, atsevišķos miežu laukos pat 60 cnt no hektāra.

Padomju Jaunatne. - 06.09.1980

Darba veterāne slaucēja **Zelma Vantere**. Lopkopībai atdevusi vairāk par 25 mūža gadiem.

Darba Karogs. - 10.01.1980.

Labākā slaucēja, Ļeņina ordeņa kavaliere **Anna Adata**.

Darba Karogs. - 10.01.1980.

Par panākumiem lauksaimnieciskajā ražošanā ar rajona Goda rakstu apbalvota Trikātas kolhoza sēklkopības agronome **Līvija Šķibuste**. Līvija par agronomi jau strādā no 1957.gada.

Darba Karogs. - 07.03.1980.

Rajona saimniecības aktīvi piedalās Vissavienības sociālistiskajā sacensībā par lopkopības produkcijas ražošanas un valsts sagādes palielināšanu 1979./1980.g. ziemošanas periodā. Vislabākos panākumus gūst Trikātas slaucamo govju Čakārņu novietnes kolektīvs. Individuālajā sacensībā panākumus gūst Trikātas kolhoza teļkope **Millija Čičevska**.

Darba Karogs. - 11.10.1980.

Labākā slaucēja **Rita More**. Lopkopējas darba būfība – precizitāte, pastāvīgas rūpes, neatlaidība, «iztapšana» piena devējām. Atpiļu fermā jau nostrādāti 18 gadi.

Darba Karogs. - 15.11.1980.

Trikātas pienotavas cehā strādā speciālisti, kuri pilnībā apguvuši siera ražošanas noslēpumus un labprāt tajos dalās ar tuviem un tāliem kolēģiem. Tā ir ilggadējā strādniece, darba veterāne **Lilija Gruntmane**, siera meistara palīdzes **Genovefa Sēne** un **Gaida Kuške**. Uz Vissavienības piena savācēju simpoziju Brestā brauc prasmīgā pienotavas darba darītāja **Regīna Tamma**.

Darba Karogs. - 30.12.1980.

Kolhozs «Trikāta» ir viena no Valkas rajona ekonomiski spēcīgākajām saimniecībām, kas izceļas ar augstu zemkopības kultūru, kā arī ar organizētību un teicamu kvalitāti ikvienā darbu posmā. Trikātiēši pavasarī vieni no pirmajiem pabeidz labības sēju.

Ar labiem panākumiem strādā saimniecības lopkopji. Pērn 11 slaucējas izslauca vairāk nekā 4000 kg no govīm.

Sociālistiskās sacensības pirmrindniece **Rita More** vidēji slauc 18,2 kg dienā.

Viens no saimniecības labākajiem mehanizatoriem ir **Dainis Tiļuks**.

Cīņa. - 02.06.1981.

Augustā labākais kombainieris rajonā **Andris Tams**. Labi kombainieri ir arī **Anatolijs Krumeņš** un **Dainis Skrabis**.
Kaimiņrajonu jauno slaucēju sociālistiskajā sacensībā uzvar **Lolita Volrāte**.

Trikātas kolhozs labākais rajonā lauksaimnieciskās ražošanas un ekonomikas attīstībā, sacensībā par lopkopības produktu ražošanu un pārdošanu valstij, tāpat arī par augstu zemkopības kultūru un par lopbarības ražošanas palielināšanu un kvalitātes uzlabošanu ieguvis 3.vietu.
Darba Karogs. - 8.04.1982.

Par augstiem rādītājiem un darba varonību, kas parādīta plānu un soc. saistību izpildē apbalvoti labākie darba darītāji. Trikātā – slaušanas operatore R.More; Trikātas kolhoza priekšsēdētājs Č.Hrapāns; Trikātas kolhoza iecirkņa priekšnieks **Jānis Āķers**.
«4000» klubā – **Marta Melne, Rita More, Aija Elpere, Dzintra Šilko, Skaidrīte Ķigule, Dzidra Gluhovska, Nīna Ziemule, Vija Vērzemiece, Nīna Kuzņecova, Lolita Volrāte, Ausma Brēža, Velta Ziemule, Valentīna Bistrova**.

Par Sociālistiskā Darba Varoņa Edgara Kauliņa vārdā nosauktās padomju arodbiedrību prēmijas laureāti kļūst Rita More. No Trikātas 2 slaucējas piectūkstošnieces – Marta Melne un Rita More.
Darba Karogs. - 30.03.1982.

Pirmie rajonā – Trikātas kolhoza zemkopji pirmie iesāk un pirmie pabeidz graudu sēju.
Viens no labākajiem zemes gatavotājiem **Jānis Širmis**. Kolhozā strādā jau vairāk nekā 30 gadus.
Ļoti labi strādā arī **Aivars Vērzemnieks** un jaunais traktorists **Gatis Birkavs**.
Darba Karogs. - 12.05.1983.

Labākā slaucēja no «Lodziņu» fermas – **Aija Elpere**. Otrajā vietā – **Vija Vērzemiece**. Trešajā – **Lolita Volrāte**.

Par augstiem rādītājiem un darba varonību, kas parādīta, izpildot plānus un sociālistiskās saistības un paplašinot labības, kartupeļu un citu zemkopības produktu ražošanu un pārdošanu valstij, ar Darba Sarkanā karoga ordeni apbalvots kolhoza «Trikāta» mehanizators **Ēvalds Lācis**.
Cīņa. - 12.06.1984.

Sacensībā par labāko kolhozu lauksaimnieciskās ražošanas un ekonomikas attīstībā atzīts Trikātas kolhozs.
Arī sacensībā par labāko saimniecību lopkopības produktu ražošanā un pārdošanā valstij par uzvarētāju atzīts Trikātas kolhoza kolektīvs.
Sacensībā par labāko saimniecību lopbarības ražošanas palielināšanā un kvalitātes uzlabošanā – Trikātas kolhoza kolektīvam otrā vieta.
Piensaimniecību kompleksu sacensībā par uzvarētāju atzīts Trikātas kolhoza «Auziņu» komplekss.

Darba Karogs. - 12.03.1983.

Ceļojošo balvu „ZELTA VĀRPA” saņem **Zenta Gulbe**. Šo balvu katru gadu piešķir labākajam, darbīgākajam agronomam, izvērtējot viņa ieguldījumu ražošanā, agronomisko atziņu propagandā, vides ekoloģiskajā sakopībā, jauno speciālistu audzināšanā u. c.

Latvijas Jaunatne. - 19.07.1991.

1991. gada. 23. janvārī kolhozs beidz pastāvēt.

Vēlāk tiek dibināta kopsaimniecība «Trikāta» 23.01.1991. – 14.03.1992,

vēl vēlāk SIA «Trikāta» 14.03.1992. – 09.03.1994.